

IMPERSONALIZATION OF UTTERANCES, A NEGATIVE POLITENESS STRATEGY INVOLVING THE COMPLEX PREDICATE WITH MODAL AND ASPECTUAL OPERATOR WITHIN THE ROMANIAN AND SPANISH TELEVISUAL POLITICAL DISCOURSE

Laura GRAMA

PhD Student, “Alexandru Ioan Cuza” University of Iași

Abstract: The article approaches pragmatic issues of the complex predicate with modal and aspectual operator and verbal semantic support within the Romanian and Spanish televisual political discourse, more precisely the impersonalization of utterances as a strategy specific to negative politeness. It is emphasized that, through this mechanism of negative politeness, the locutor decreases the benefit and increases the cost for himself (the generosity maxim of the politeness principle) ensuring verbal cooperation during the conversation.

Keywords: complex predicate with modal and aspectual operator, negative politeness strategies, impersonalization of utterances, generosity maxim, televisual political discourse

Exprimarea directă a intențiilor emițătorului poate fi considerată, uneori, o încălcare a principiului politeții, spre exemplu utilizarea modului imperativ și intonația imperativă pentru ordine, situație în care interlocutorul se simte prejudiciat, cooperarea verbală aflându-se sub semnul blocajului. De aceea, „cea mai bună modalitate de a fi «politicos negativ» este cea de a evita a comite un act care ar risca să fie amenințător pentru destinatar (critică, reproș etc.)”¹, exprimarea indirectă a intențiilor comunicative ale emițătorului realizându-se prin strategii „care să facă semnificația enunțului negociabilă [...] și să-i ofere E posibilitatea de a retracta cele afirmate, pentru a evita declanșarea unui conflict cu R”².

Liliana Ionescu Ruxăndoiu menționează o serie de strategii³ ale exprimării indirecte, specifice politeții negative (după P. Brown și St. Levinson), între care *impersonalizarea enunțurilor* prin evitarea folosirii persoanei I sau a II-a: „**Nu se poate face nimic**” (evitarea referirii la emițător), „**Ar fi de dorit rezolvarea** grabnică a acestei probleme” (evitarea referirii la receptor), prin apelul la plural în locul singularului: „*Să vedem ce putem face*”, sau prin folosirea termenilor de adresare, care fac indirectă referirea la interlocutor: „**Domnule profesor, capitolul acesta mi s-a părut foarte dificil**”⁴.

În lucrarea de față, vom analiza exemple de predicate complexe cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal, extrase din cadrul discursului politic televizual în limbile română și spaniolă pentru a ilustra *impersonalizarea enunțurilor* ca

¹ Luminița Hoarță Cărăușu, *Teorii și practici ale comunicării*, Editura Cermei, Iași, 2008, p. 128 [= Cărăușu, *Teorii*].

² Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Narațiune și dialog în proza românească. Elemente de pragmatică a textului literar*, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 20-21 [= Ruxăndoiu, *Narațiune*].

³ Vezi Liliana Ionescu Ruxăndoiu, *Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, București, 2003, p. 76-79 [= Ruxăndoiu, *Limba*]; Ruxăndoiu, *Narațiune*, p. 21-22.

⁴ Ruxăndoiu, *Narațiune*, p. 22.

strategie specifică politeții negative. Acest mecanism de atenuare a posibilului prejudiciu adus interlocutorului se realizează, în cadrul predicatelor complexe cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal din corpusul cercetat, prin evitarea folosirii persoanei I sau a II-a și prin apelul la plural în locul singularului, fapt ce presupune respectarea *maximei generozității*⁵, prin diminuarea beneficiului și augmentarea costului pentru emițător. Exemplele analizate provin din transcrieri ale unor înregistrări specifice discursului politic televizual, în limba română, din Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 234-508 [= CLRVAN]; Liliana Ionescu-Ruxandoiu (coord.), *Interacțiunea verbală (IV II). Aspecte teoretice și aplicative. Corpus*, Editura Universității din București, București, 2007, p. 381-387, p. 415-421 [= IV II]; Maria-Alina Tocilă (căș. Pintilii), *PD-L se pregătește de alegeri*, Realitatea TV, 31 ianuarie 2011 (transcriere), în *Aspecte ale comunicării conflictuale în discursul televizual românesc actual*, Teză de doctorat, coordonator Luminița Cărăușu, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014, p. 251-254, și, în limba spaniolă, din *Corpus Oral de Referencia de la Lengua Española Contemporánea*, Laboratorio de Lingüística Informática, Universidad Autónoma de Madrid [= CORLEC] <http://www.lllf.uam.es/ESP/Corlec.html>

În limba română, în corpusul supus analizei, predicatul complex cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal este implicat în mecanismul impersonalizării enunțurilor în următoarele exemple:

„MȘ: Este o co- este o condiție pă care în negocierile <MARC scrisorii MARC> făcute cu Fondu'↑ a fost solicitată de Fond↓ tocmai ca (AK) pentru a-și progeta investiți- (AK) proteja investiția aicea. Dacă cumva aceste măsuri pă care noi considerăm că le putem aplica și că-și fac efectele↑ nu-și vor FAce efectele↓ **să: poată să fie luate** și alte măsuri.” (CLRVAN, p. 449-450)

În acest exemplu, prin folosirea persoanei a III-a în cazul operatorului modal *a putea* și al suportului semantic verbal *a lua* din cadrul predicatului complex „să poată să fie luate”, vorbitorul-politician evită să exprime direct faptul că partidul de guvernământ din care face parte poate să ajungă să aplice măsuri de austeritate suplimentare. Evitarea referirii la emițător se realizează nu numai prin înlocuirea persoanei I plural a verbelor („să putem să luăm”) cu persoana a III-a („să poată să fie luate”), ci și prin folosirea diatezei pasive a verbului *a lua*, dar fără precizarea complementului de agent (spre exemplu, „să fie luate de către noi”), în locul celei active („să luăm”)⁶.

⁵ Liliana Ionescu Ruxandoiu prezintă cele șase maxime, formulate de G. N. Leech, prin care se concretizează principiul politeții, vezi Ruxandoiu, *Limbaj*, p. 92-93.

⁶ Luminița Hoarță Cărăușu include „formularea pasivă” printre „mecanismele de distanțare și anonimizare”, Luminița Hoarță Cărăușu, *Dinamica morfosintaxei și pragmaticii limbii române actuale*, Editura Cermi, Iași, 2007, p. 294 [= Cărăușu, *Dinamica*].

„A: [...] de-aceea vreau înc-o dată să fac UN APEL la normalitate ↓ să-nțelegem <MARC că în cadrul constituțional existent al instituțiilor statului> <R care funcționează normal> aceste conflicte **vor putea să fie depășite și se vor putea găsi** soluții pentru ca România să meargă înainte ↑ <MARC iar guvernul va fi unu din pilonii de stabilitate ai României în perioada următoare.> vă mulțumesc.” (IV II, p. 383)

Vorbitorul utilizează la persoana a III-a plural, în loc de persoana I plural, operatorul modal *a putea* și suportul semantic verbal *a depăși* din cadrul predicatului complex „vor putea să fie depășite”, precum și operatorul modal *a putea* din cadrul predicatului complex „se vor putea găsi”, pentru a evita să exprime clar cui îi revine responsabilitatea de a aplană conflictele și de a găsi soluții pentru buna funcționare a țării („vor putea să fie depășite” în loc de „vom putea să depășim”, respectiv „se vor putea găsi” în loc de „vom putea găsi”). Folosirea pasivului cu operatorul *a fi* în cazul verbului *a depăși*, respectiv a pasivului impersonal⁷ în cadrul predicatului complex „se vor putea găsi”, dar fără precizarea complementului de agent („să fie depășite de către noi/de către guvern/de către toți”; „se vor putea găsi de către noi/de către guvern/de către toți”) în locul diatezei active („vom putea să depășim”, „vom putea găsi”) întărește strategia impersonalizării enunțului prin evitarea referirii la emițător. Intenția de a nu da asigurări care ulterior s-ar putea întoarce împotriva emițătorului, dacă nu ajung să se materializeze, se întrevide în opțiunea utilizării unor predicate complexe cu operatorul modal *a putea* la indicativ viitor 1 simplu⁸, persoana a III-a plural, având valoarea semantică de *posibilitate*, în locul predicatelor verbale simple la indicativ viitor 1 simplu, persoana I plural, diateza activă („vom depăși”, „vom găsi”).

„GP: când a fost PSD-u’ [la guvernare] a fost creștere economică. E PD-L↓//

MS: [Haideți dom’le.] N-a fost nicio creștere.

GP: Păi cum?

MS: N-a fost nicio creștere.

GP: [Fan-tastic. Încă-așa ceva↑

TM: Bun. Vă reamintim domilor că ați] guvernat împreună↓//

MS: Au fost banii↑ au fost banii din consum↓//

GP: dom’le [încă atâta <MARC nesimțire↑ MARC>

TM: pân-acum un an] și ceva.

GP: încă atâta nesimțire n-am putut să văd

CȘ: Domnilor.

MS: Au fost banii din consum.

TM: Ați fost împreună↑ la guver[nare. Sunt reproșuri pe care vi le puteți aduce unii↑ altora↑

⁷ În cazul pasivului impersonal, „subiectul activ nu dispăre dintre actanții (argumentele) verbului, dar își schimbă poziția ierarhică”, de ex. „Se știe/ Se află **adevăru**”, spre deosebire de situația diatezei imersonale, când „subiectul este suprimat complet, dispărând din vecinătățile verbului”, de ex. „Se merge pe jos **Ø**., Se vine târziu **Ø**.”, *Gramatica limbii române*, vol. 2, Editura Academiei Române, București, 2005, p. 141 [= GALR, 2].

⁸ Viitorul este un „timp care scoate indicativul [...] din câmpul *realității-fapt*, pentru a-l introduce într-un altul, al *realității-proiect*, unde certitudinea împlinirii este totdeauna relativă”, Dumitru Irimia, *Structura gramaticală a a limbii române. Verbul*, Editura Junimea, Iași, 1976, p. 61 [= Irimia, *Verbul*].

GP: Îmi pare rău că măî îmi pare rău că mă enervez. Cum **să poate spune** că-n două mii unu două mii patru↑] /î n-a fost [creștere economică? TM: o bună bucată de vreme.]” (D2, p. 253-254)

În situația de mai sus, folosirea pasivului impersonal⁹ în cadrul predicatului complex „să¹⁰ poate spune”, alcătuit din operatorul modal *a putea* la indicativ prezent și suportul semantic verbal la infinitiv prezent, reprezintă strategia vorbitorului GP de a evita referirea directă la interlocutorul MS care l-a indignat prin faptul că a afirmat că pe vremea guvernării partidului din care face parte emițătorul-politician GP nu a existat creștere economică. Neexprimarea complementului de agent (de ex., „de către domnul MS”) indică un comportament verbal al emițătorului în conformitate cu principiul politeții negative, urmărind menținerea relației cooperante.

„EB: Îi spuneam domnului Ponta↑ dacă dorește să vorbească despre aroganță↑ să se uite puȚIN în oglindă și va afla răspunsu’ cu privire la aroganță. În al doilea rând↑ cred că:↑↑ dacă este să vedem ce se întâmplă în PSD↓ **ar trebui făcut** ++ un referendum inTERN în PSD↑ ++ să vedem↓ ++ ce republică susțin. Domnu’ Geoană↑ ++ îi atrăgea atenția noului președinte↑ + <MARC c-a renunțat↑ MARC> la ce susținuse PSD-u’ până ieri↓ + la republica parlamentară↑ și peste noapte↑ + au optat [pentru republica↑ + semiprezidențială.

VP: Domnu’ Boc↓ dincolo de relațiile] dumneavoastră excelente cu domnu’ Geoană↓ eu sânt președintele [partidului.” (CLRVAN, p. 401-402)

Predicatul complex „ar trebui făcut”, alcătuit din operatorul modal *a trebui*, verb impersonal, cu valoarea semantică de *necesitate*, și suportul semantic participial „făcut”, este utilizat de către emițător pentru a evita ca cererea sa de acțiune cu privire la necesitatea organizării unui referendum în cadrul partidului de opoziție „să atenteze” la „fața negativă” a colocutorului VP, președinte al partidului amintit. Impersonalizarea enunțului prin folosirea participiului și evitarea utilizării conjunctivului prezent al verbului *a face*, persoana a II-a, singular sau plural („să faci/să faceți”), ce ar fi reprezentat o trimitere directă la interlocutor, la care se adaugă strategia utilizării „condiționalului de politețe”¹¹ în locul indicativului prezent în cazul operatorului modal *a trebui* („ar trebui”, și nu „trebuie”) determină ca interlocutorul să nu perceapă cererea

⁹ Luminița Hoarță Cărăușu consideră că pasivul cu pronumele reflexiv *se* „predomină în stilul beletristic și, în general, în limba vorbită”, Cărăușu, *Dinamica*, p. 89.

¹⁰ Este vorba despre pronumele reflexiv *se*, dat fiind faptul că „în textele dialectale, pronumele reflexiv *se* apare, uneori, cu forma *să*”, Cărăușu, *Dinamica*, p. 89.

¹¹ Axelle Vatrican vorbește despre „condiționalul de atenuare” asociat politeții negative, incluzând două tipuri, respectiv „condiționalul de politețe”, „prin intermediul căruia i se cere interlocutorului să realizeze o anumită acțiune”, dar „compensând impolitețea”, adică „atenuând posibila amenințare pe care o reprezintă cererea respectivă”, și „condiționalul de modestie”, prin intermediul căruia „se atenuază forța unei afirmații”, în sensul că „vorbitorul propune într-o manieră «modestă» punctul său de vedere, supunându-l [...] voinței interlocutorului” (t.n.), Axelle Vatrican, *El condicional: ¿Por qué tiempo de la cortesía verbal?*, în *Aproximaciones a la (des)cortesía verbal en español*, C. Fuentes Rodríguez, E. Alcaide Lara & E. Brenes Peña (eds.), Editura Peter Lang, Bern, 2011, p. 557-568

https://www.academia.edu/10986296/EL_CONDICIONAL_POR_QU%C3%89_TIEMPO_DE_LA_CORTES%C3%8DA_VERBAL?auto=download (accesat la 13.02.2020)

de acțiune din partea emițătorului ca pe o indicație directă cu privire la ce trebuie să facă, adică la cum ar trebui să conducă partidul al cărui președinte este.

„MM: [...] Avem un deficit la bugetu' de asigurări sociale↓ bugetu' de pensii↓ care trebuie să facem ceva cu el (sic!). Putem face două lucruri↓ să-l aprovizionăm de la bugetu' de stat↓ cum FACEM↓ și cum am făcut o vreme. Sigur↓ aici îs de acord cu colegu' meu. Bugetu' de pensii s-a dezechilibrat în două mii nouă. La sfârșitu' lu' două mii opt a avut un mic dezechilibru↓ (*gest cu degetele prin care indică mărimea mică*) pe vremea Guvernului Năstase aveam un excedENT↓ ++ pe:: au venit ei și-au stins excedentu' respectiv. Sigur↓ excedentu' poate putem să-l discutăm de ce l-a ținut. Tocmai că dacă apar astfel de momente să nu tai de la oameni. A fost un tip de politică↓ bună sau rea↓ sau rea↓ da' o politică care <MARC a rezistat MARC>. Sau↓ + după ce dăm ceva bani de la buget↓ **ne apucăm să tăiem** de la oameni↓ de la pensionari.” (CLRVAN, p. 435-436)

În exemplul ales, predicatul complex „ne apucăm să tăiem” este o ilustrare a maximei generozității ce guvernează principiul politeții: emițătorul, membru al partidului de opoziție, „diminuează beneficiul pentru sine” și „augmentează costul pentru sine” prin autoinclusiunea în acțiune atunci când folosește persoana I plural în locul persoanei a II-a plural („ne apucăm să tăiem”, și nu „vă apucați să tăiați”) pentru a-și exprima atenuat dezacordul în legătură cu măsura diminuării pensiilor luată de partidul de guvernământ.

„VF: Domnule Dragnea↓ ați vorbit foarte puțin în această emisiune. Legat de această chestiune↓ anul trecut↑ + ne-am lăfăit în bani↓ anul acesta↑ **ajungem să tăiem** din pensii și din salarii. Cifrele↑ vorbesc de la sine↓ nici nu mai trebuie să comentăm.

LD: Dacă mi se permite↑ un Mînut eventual. /ă: +++ Eu am văzut și astăzi și în zilele trecute↑ ++ și-o spun să știți↓ fără patimă↓ mult tupeu↑ multă aroganță↑ și lașitate la actualu' Guvern↓ + și-o să mă explic de ce.” (CLRVAN, p. 479)

Emițătorul, în calitate de moderator al dezbaterii televizate, este „politicos negativ” atunci când impersonalizează enunțul, evitând referirea la participantul/participanții la discuție din partea partidului aflat la guvernare, prin utilizarea persoanei I plural în locul persoanei a III-a plural („ajung să taie”) în cazul verbelor din cadrul predicatului complex „ajungem să tăiem”. Astfel, dezacordul din partea emițătorului cu privire la măsura diminuării pensiilor și salariilor luată de partidul aflat la putere este exprimată atenuat, pentru a asigura bunul mers al dezbaterii, în sensul preîntâmpinării unui blocaj comunicativ, mai ales că intervenția moderatorului nu este adresată reprezentantului partidului de guvernământ, ci interlocutorului LD, reprezentant al partidului de opoziție.

În limba spaniolă, în corpusul analizat, predicatul complex cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal este implicat în mecanismul impersonalizării enunțurilor în următoarele exemple:

„<H3>: [...]Y ha habido casos de... de denuncias de corrupción en la prensa muchísimas, ¿no? Lo que ocurre que, efectivamente, **no se puede generalizar**, no todos los políticos son corruptos, ni mucho menos; yo creo que es una... en fin, una minoría; pero quien tiene la responsabilidad del gobierno en este país, señor Boyer, me va a perdonar usted, es el partido socialista. O sea, no lo olvidemos, ¿no? La gran tarta, el gran trozo del pastel es el del <solapamiento de turnos> <siglas>PSOE<fin de siglas>.

<H1>: La... <fin de solapamiento de turnos> la responsabilidad del gobierno evidentemente la tiene el partido socialista, pero eh... los problemas de corrupción se han extendido eh... no al... eh... no al gobierno, ni al partido del gobierno únicamente, es decir, se han extendido eh... a todos los partidos y se han extendido eh... a lo largo y a lo ancho de la sociedad española, ¿no?” (CORLEC, <archivo: APOL016A>)

Emitătorul *H3*, prezent la dezbateră televizată în calitate de jurnalist politic, utilizează predicatul complex „no se puede generalizar”, alcătuit din operatorul modal *poder*, la diateza reflexivă, cu valoare impersonală, având sensul lexical de *posibilitate*, și suportul semantic verbal la infinitiv *generalizar*, pentru a diminua posibila „amenințare” la adresa individualității interlocutorului-politician, mai ales că tema discuției este corupția în rândul politicianilor. Astfel, vorbitorul *H3* își prefațează afirmația cu privire la faptul că partidul de guvernământ din care face parte interlocutorul este cel responsabil de combaterea corupției prin acest predicat complex, ce are rolul, pe de o parte, de a evita referirea directă la emițător (se folosește valoarea reflexivă, impersonală „no se puede”, în loc de persoana I singular, diateza activă „no puedo” a operatorului *modal poder*), iar, pe de altă parte, de a-i oferi asigurări interlocutorului că nu are intenția să afirme că toți politicienii sunt corupți (forma negativă a verbului *poder* + suportul semantic verbal *generalizar*). Pentru a se asigura că afirmația cu privire la fenomenul corupției nu a fost percepută de interlocutor ca pe o eventuală acuzație la adresa clasei politice, în general, și a partidului din care face parte, în particular, emițătorul detaliază ideea exprimată de predicatul complex „no se puede generalizar” prin afirmații precum „no todos los políticos son corruptos, ni mucho menos”, „yo creo que es una... en fin, una minoría”. Această strategie specifică politeții negative are efectul scontat, în sensul că vorbitorul *H1* recunoaște că responsabilitatea combaterii corupției îi aparține partidului de guvernământ, dar că a devenit un fenomen greu de controlat, în sensul că s-a extins la toate partidele politice și la nivelul societății, în general.

„<H1>: [...]Y lo que yo digo es que cogiendo las cosas <ininteligible>, existen otras posibles alternativas y que si en Asturias se hubiese intentado una operación de reconversión desde hace ocho años, desde hace menos, cuando ya existía problema <vacilación>, se hubiesen conseguido muchas más cosas para <vacilación>, como asturiano. **Se podían haber hecho**, ahora tiene mucha más difícil solución los problemas. Por lo tanto yo puedo estar de acuerdo con un dirigente sindical al imputar responsabilidades al Gobierno, al imputar responsabilidades a don Felipe González, no en la imputación y en la valoración de una situación concreta en lo que pueda referirse a la producción de la minería

asturiana. Y yo lo he padecido, como presidente de Castilla y León algunos problemas de la minería leonesa que también hubo que cerrar muchas minas. <texto no transcrito>” (CORLEC, <archivo: PPOL007C>)

În situația de mai sus, vorbitorul, președinte al partidului aflat la guvernare, folosește strategic mecanismul impersonalizării enunțului, prin intermediul predicatului complex „se podían haber hecho”, pentru a evita referirea directă la partidul aflat în opoziție, care, pe vremea când era la guvernare, putea lua măsurile necesare pentru a rezolva problemele legate de industria minieră asturiană, dar nu a făcut-o (se folosește operatorul modal *poder* la indicativ imperfect¹² și suportul semantic verbal la infinitiv perfect¹³ „haber hecho”). Utilizarea pasivului-reflexiv în cadrul predicatului complex „se podían haber hecho” este preferată în condițiile neexprimării complementului de agent¹⁴, astfel încât emițătorul este „políticos negativ” atunci când evită referirea la cei pe care îi consideră responsabili de a nu fi soluționat problemele la timpul potrivit, mai ales că, în prezent, „tiene mucha más difícil solución los problemas”.

„<H2>: Señor Aznar, <duda> cuando usted hace el diagnóstico de corrupción, el... señor Guerra, don Alfonso, le respondió algo así que... como que usted con Franco vivía muy bien. Yo no sé si usted querrá contestar a eso. Pero en todo caso, <duda> usted que defiende la limpieza de la clase política, yo le querría preguntar si **se podría hacer** un mapa de la corrupción. Si no está en la clase política, ¿dónde está la corrupción de la que tanto hablamos? <silencio>
<H1>: La corrupción... cuando <vacilación> se habla de que hay corrupción, la corrupción está en todas partes.” (CORLEC, <archivo: PPOL007C>)

Predicatul complex „se podría hacer” este utilizat de către emițătorul-jurnalist politic pentru a evita referirea directă la receptorul-politician atunci când îi propune acestuia să facă o hartă care să illustreze fenomenul corupției. Folosirea pasivului-reflexiv fără exprimarea complementului de agent în cadrul acestei unități predicative complexe permite impersonalizarea enunțului, astfel încât este protejată „fața negativă” a interlocutorului, care, în condițiile utilizării de către emițător a verbului *poder* la persoana a II-a, diateza activă: (*usted*) *podría*, ar fi putut percepe cererea de acțiune din partea acestuia drept o „amenințare” prin obligația de a acționa, mai ales că subiectul discuției este incomod. La aceasta se adaugă și alte strategii specifice politetii negative, precum prefațarea solicitării de a face o hartă a corupției prin operatorul modal *poder* și utilizarea „condiționalului de politețe” în cazul verbului *poder*, ceea ce face ca

¹² „Prin *imperfect* vorbitorul exprimă acțiuni care *se desfășoară*, care *durează* sau care *se repetă* în trecut.”, Irimia, *Verbul*, p. 61.

¹³ În limba spaniolă, infinitivul „compus sau perfect”, de ex. *haber hecho*, „aduce o semnificație retrospectivă și perfectivă, adică trimite la acțiuni anterioare deja încheiate.” (t.n.), Real Academia Española, Asociación de Academias de la Lengua Española, *Nueva gramática de la lengua española. Manual*, Editura Espasa, Madrid, 2010, p. 496 http://www.ceip.edu.uy/IFS/documentos/2015/lengua/recursos/gramatica_raenueva.pdf (accesat la: 29.05.2017)

¹⁴ „Pasivul-reflexiv se utilizează de preferință în condițiile neexprimării complementului de agent [...]. Cazurile cu Agent lexicalizat, deși posibile, sunt mai rare.”, GALR, 2, p. 136.

îndeplinirea cererii de acțiune din partea emițătorului să fie percepută de către interlocutor ca fiind supusă voinței sale.

„<H2>: [...] Por tanto, una reforma fiscal necesaria, una ley de financiación adecuada, una generación dinámica de suelo en los Ayuntamientos y eso podrá dar, en definitiva, fin al problema de la vivienda. En todo caso, en el Ayuntamiento de Madrid, aquí sí que nos hemos puesto de acuerdo y vamos a seguir de acuerdo en que es necesario no desatender ese problema, que no es municipal pero que nosotros sentimos...

<H3>: **Nos estamos enrollando** ya <solapamiento de turnos> <ininteligible>...

<H2>: El problema de los ciudadanos.

<H1>: Demasiado. <fin de solapamiento de turnos> Yo creo que <solapamiento de turnos> están bastante claras las <ininteligible>

<H2>: He... he... he equilibrado lo que tú has dicho, más o menos.

<H3>: <ininteligible>

<H1>: Están bastante claras la... las posiciones <fin de solapamiento de turnos>... del Partido Socialista, del Partido Popular... <H3>: Sí. Reflejan algunos datos.

<H1>: ... sobre vivienda. Yo eh... por el... el derecho de réplica, brevemente, si le quiere responder y pasamos <solapamiento de turnos> a otra cosa.” (CORLEC, <archivo: APOL021A>)

În exemplul de mai sus, colocutorul *H3*, candidat la funcția de primar al Madridului, folosește predicatul complex „nos estamos enrollando”¹⁵ pentru a-l atenționa pe locutorul *H2*, contracandidat la funcția de primar al Madridului, că a detaliat excesiv explicațiile cu privire la poziția partidului pe care îl reprezintă în legătură cu soluționarea problemei locuințelor pentru cetățenii din Madrid. În acord cu strategiile specifice politeții negative, respectiv „impersonalizarea enunțului [...] prin apelul la plural în locul singularului”¹⁶, locutorul *H3* respectă maxima generozității prin autoinclusiunea în acțiune atunci când folosește persoana I plural în locul persoanei a II-a singular: „nos estamos enrollando” în loc de „te estas enrollando”, dar și prin selectarea uzului colocvial al verbului „enrollar”, fapt ce „atenuază” critica exprimată. Strategia adoptată asigură cooperarea verbală între locutori, în sensul că vorbitorul *H2* reacționează pozitiv: „He... he... he equilibrado lo que tú has dicho, más o menos”, prin sublinierea legăturii dintre intervenția sa și cea anterioară a locutorului *H3*.

Concluzii

În studiul de față, am luat în discuție aspecte pragmatice ale predicatului complex cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal în limbile română și spaniolă, în cadrul discursului politic televizual, și anume strategia impersonalizării enunțurilor, mecanism specific politeții negative des întâlnit în corpusul analizat. Am constatat că, în ceea ce privește rezultatul așteptat, această strategie utilizată de către emițător are efectul scontat: asigurarea cooperării verbale din partea receptorului.

¹⁵ „Enrollar, verbo pronominal coloquial. Extenderse demasiado de palabra o por escrito” <https://dle.rae.es/enrollar?m=form> (accesat la 28.02.2020)

¹⁶ Ruxăndoiu, *Narațiune*, p. 22.

Asemănările și deosebirile constatate între cele două limbi cu privire la acest mecanism de atenuare a posibilului prejudiciu adus interlocutorului, specific politeții negative, sunt redată în tabelul de mai jos:

Strategie specifică politeții negative: impersonalizarea enunțurilor (evitarea folosirii persoanei I sau a II-a și utilizarea pluralului în locul singularului în cadrul predicatului complex)		
Discurs politic televizual		
	Limba română	Limba spaniolă
Asemănări	<ul style="list-style-type: none"> - utilizare frecventă a acestei strategii specifice politeții negative în cadrul predicatului complex cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal; - vizează atât predicatul complex cu operator modal, cât și pe cel cu operator aspectual; - doi operatori modali: <i>a putea</i> („vor putea să fie depășite”) și <i>a trebui</i> („ar trebui făcut”); - doi operatori aspectuali: <i>a se apuca</i> („ne apucăm să tăiem”) și <i>a ajunge</i> („ajungem să tăiem”); - respectarea maximei generozității (prin folosirea, în cadrul predicatului complex, a pluralului în locul singularului, adică prin autoincluderea în acțiune a emițătorului): „<i>ne apucăm să tăiem</i> de la oameni↓”, - în cadrul acestui tip de predicat complex, se preferă tehnica evitării folosirii persoanei I sau a II-a, în timp ce utilizarea pluralului în locul singularului este mai puțin întâlnită; - evitarea folosirii persoanei I sau a II-a dovedește abilitatea conversațională a vorbitorului-politician care evită referirea directă fie la emițător („vor putea să fie depășite”), fie la interlocutor („ar trebui făcut”); - efectul obținut: asigurarea cooperării verbale din partea receptorului; 	<ul style="list-style-type: none"> - utilizare frecventă a acestei strategii specifice politeții negative în cadrul predicatului complex cu operator modal și aspectual și suport semantic verbal; - vizează atât predicatul complex cu operator modal, cât și pe cel cu operator aspectual; - doi operatori modali: <i>poder</i> („no se puede generalizar”) și <i>querer</i> („No quiere decirse”); - doi operatori aspectuali: <i>estar</i> („Nos estamos enrollando”) și <i>venir (a)</i> („se viene a decir”); - respectarea maximei generozității (prin folosirea, în cadrul predicatului complex, a pluralului în locul singularului, adică prin autoincluderea în acțiune a emițătorului): „<H3>: <i>Nos estamos enrollando</i> ya”; - în cadrul acestui tip de predicat complex, se preferă tehnica evitării folosirii persoanei I sau a II-a, în timp ce utilizarea pluralului în locul singularului este mai puțin întâlnită; - evitarea folosirii persoanei I sau a II-a dovedește abilitatea conversațională a vorbitorului-politician care evită referirea directă fie la emițător („No quiere decirse”), fie la interlocutor („Se podía haber hecho”); - efectul obținut: asigurarea cooperării verbale din partea receptorului;
Deosebiri	<p>Suport semantic verbal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la mod personal: conjunctiv („să: poată să fie luate”) - la moduri nepersonale: infinitiv („se vor putea <i>găsi</i>”) și participiu („ar trebui <i>făcut</i>”). 	<p>Suport semantic verbal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la moduri nepersonale: infinitiv („se podría <i>hacer</i>”) și gerunziu („Nos estamos <i>enrollando</i>”).

Bibliografie

Izvoare

CLRVAN = Hoarță Cărăușu, Luminița (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 234-508.

CORLEC = *Corpus Oral de Referencia de la Lengua Española Contemporánea*, Laboratorio de Lingüística Informática, Universidad Autónoma de Madrid
<http://www.llf.uam.es/ESP/Corlec.html>

IV II = Ionescu-Ruxandoiu, Liliana (coord.), *Interacțiunea verbală (IV II). Aspecte teoretice și aplicative. Corpus*, Editura Universității din București, București, 2007, p. 381-387, p. 415-421.

D2 = Tocilă c.ș. Pintilii, Maria-Alina, *PD-L se pregătește de alegeri*, Realitatea TV, 31 ianuarie 2011 (transcriere), în *Aspecte ale comunicării conflictuale în discursul televizual românesc actual*, Teză de doctorat, coordonator Luminița Cărăușu, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014, p. 251-254.

Lucrări de specialitate

*** *Gramatica limbii române*, vol. 2, Editura Academiei Române, București, 2005.

Hoarță Cărăușu, Luminița, *Teorii și practici ale comunicării*, Editura Cermi, Iași, 2008.

Hoarță Cărăușu, Luminița, *Dinamica morfosintaxei și pragmaticii limbii române actuale*, Editura Cermi, Iași, 2007.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească. Elemente de pragmatică a textului literar*, Editura Academiei Române, București, 1991.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Limbar și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, București, 2003.

Irimia, Dumitru, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Editura Junimea, Iași, 1976.

Real Academia Española, Asociación de Academias de la Lengua Española, *Nueva gramática de la lengua española. Manual*, Editura Espasa, Madrid, 2010
http://www.ceip.edu.uy/IFS/documentos/2015/lengua/recursos/gramatica_raenueva.pdf
 (accesat la: 29.05.2017)

Vatrican, Axelle, *El condicional: ¿Por qué tiempo de la cortesía verbal?*, în "Aproximaciones a la (des)cortesía verbal en español", C. Fuentes Rodríguez, E. Alcaide Lara & E. Brenes Peña (eds.), Editura Peter Lang, Bern, 2011, p. 557-568

https://www.academia.edu/10986296/EL_CONDICIONAL_POR_QU%C3%89_TIEMPO_DE_LA_CORTES%C3%8DA_VERBAL?auto=download (accesat la 13.02.2020)

Dicționare

Real Academia Española, *Diccionario de la lengua española* <https://dle.rae.es/enrollar?m=form>
 (accesat la 28.02.2020)